

Zasvojenost z alkoholom (2.)

ANDREJA TASIČ foto: ISTOCK

Andreja Tasič, doktorska kandidatka zakonske in družinske terapije

Zadnjič smo na hitro pogledali, kako poteka proces zasvojenosti v možganih, in ga preprosto razložili. Tokrat bomo zasvojenost opisali z drugega vidika, z vidika odnosov. Kaj s te perspektive pomeni zasvojenost? Čisto preprosto in konkretno: gre za hrepenenje, pravi nezavedni krik po odnosu.

Kot sem že večkrat napisala, in najbrž bom še velikokrat, smo ljudje odvisni od odnosov, vsi hrepenimo po njih, zasvojenost o seba pa še prav posebej. Nezadržno hrepeni po njem, a je pravi odnos nesposobna ustvariti, saj je zanjo nevaren, zato si ustvari nadomestke, ki so zanjo varni, pa naj bo to alkohol, droga, zasvojenost s spolnostjo, igrami na srečo ali čim drugim. Posameznik se boji bližine, strah ga je ljubiti nekoga, ker se boji, da ga bo ta oseba izdala, kot so ga izdali vsi do zdaj, in boji se biti ljubljen, ker se ne počuti vrednega ljubezni, a hkrati po vsem tem najbolj hrepeni, saj je to bistvo, ki določa človeka.

Človek vedno išče odnos, vzdusje, ki je bilo vzpostavljeno v primarni družini, pa četudi so bile razmere v njej zanj nevzdržne in boleče. Vsaka zasvojenost je namreč tudi odsev praznine, negotovosti, strahu, sramu, nesamozavesti, pomanjkanja samospoštovanja, groze. Gre za pravi paradoks: posameznik, ki je zasvojen, se po eni strani z zasvojenostjo brani pred odnosi, njihovo intimnostjo, hkrati pa je njegova zasvojenost slika njegove najmočnejše želje po odnosu.

Ker pa ni zmožen vzpostaviti pravih odnosov, ker se tega nekoč ni naučil, ker je bil morda zanemarjen, zlorabljen, razvrednoten v prvih odnosih, vse svoje hrepenenje da v odnos z alkoholom. Slednji naj bi nadomestil to nevzdržno hrepenenje, ki ga ni zmožen uresničiti v pravih odnosih z drugimi. Tako želi z alkoholom obvladati občutek nepripadnosti, neljubljenosti, nevrednosti, svoj sram, gnus, bolečino, ki se je nekoč naselila v njegovem telesu, mu vedno znova povzroča pravo grozo in ga vedno znova sili v kompulzivno ponavljanje, ki se kaže v pitju, kajti vedno znova išče v pijači odrešitev svoje razbolelosti. A namesto da bi ga to pripeljalo k odrešenju, ga razrešilo vseh težkih bremen preteklosti, človek

s pitjem izgublja nadzor in doseže ravno nasprotno od tistega, po čemer hrepeni in si želi – po funkcionalnem odnosu.

Najboljši prijatelj!

Alkohol postane zasvojenčev partner, pravi »kompanjon«, tisti, ki pomaga reševati vse težave. Skupaj sta v dobrem in slabem. Z njim se veseli svojih dosežkov in z njim deli žalost ob neuspehih, razočaranjih. Njemu pripoveduje zgodbe, njemu zaupa, njemu pripada. Ni več pomembno, kakšen človek je, ali je kaj dosegel v življenju ali ne, ali je razočaral svojega partnerja ali ne, ali ga otroci žalostno pogledujejo ali ne, kajti tukaj je močnejši člen, močnejši partner, ki ga sprejme tudi politega s sramom, krivdo in gnusom. Še več, vse to mu celo pomaga pozabiti. Kaj bi si še lahko želel drugega, če pa je v alkoholu našel vse to in še več?! Alkohol, omama, ki na začetku ponuja odrešitev, postane človekov rabelj, človek pa njegov suženj.

Pri zasvojenem nikakor ne smemo zanemariti njegovih močnih obrambnih mehanizmov, njegovih zmožnosti manipulacije in prelaganja odgovornosti na druge. Vedno je nekdo kriv, da poseže po kozarcu, bodisi partner bodisi otroci bodisi šef v službi. Prav tako ne smemo pozabiti na nezavedno sodelovanje alkoholikov bližnjih pri njegovem pitju. Gre dejansko za popolnoma nezavedno sodelovanje, kot je na primer skrivanje partnerjeve, očetove, mamine, sestrine, bratove, hčerkinine, sinove ... zasvojenosti. Njegove projekcije krivde, sramu in odgovornosti so tako močne, da njegovi bližnji občutijo vse to, česar sam zasvojeni ne. In ravnajo v skladu s tem. Partner se morda obtožuje, da če ne bi rekel tega in onega, ne bi začel piti, otroci se počutijo krive, ker niso ... že kaj ... Vsi živijo v zanikanju, opravičujejo zasvojenčev pitje, skrivajo pred drugimi, čeprav, roko na srce, drugi že zdavnaj vedo, kaj se dogaja. Žalostno je, ker se svojci ne zavedajo, da s tem, ko zasvojenost prikrivajo, minimlizirajo, opravičujejo, dodajo samo še dodatno opravičilo za zasvojenčev vedenje in mu omogočajo nadaljevanje.

Najbrž smo do zdaj spoznali dovolj, da lahko ovržemo mantro, ki jo znajo ljudje ponavljati v nedogled: če mu ne bi bilo lepo, ko pije, bi že zdavnaj nehal. Resnično? Redki so alkoholiki, ki pijejo iz užitka, zato ker jim je lepo. Pijejo, ker morajo, ker se je njihovo telo tega navadilo, ker drugače ne znajo delovati. A pozor, zaradi tega, ker govorimo o boleznih, nikakor ne zanikamo vloge posameznika, ki jo ima pri pitju, in njegove odgovornosti. Res je, da se zaradi fizične potrebe, »lakote« po snovi, ki jo potrebuje za normalno delovanje, težko odpove temu vedenju, a vendar je na njem, ne na drugem, da to prekine. Odgovornost odraslega, da se odloči za življenje, ne za umiranje na obroke. ■